

шукові зібрання; творчі майстерні, студії, лекції, індивідуальні та групові консультації, екскурсії, презентації, виставки. Добирались інтерактивні методи взаємодії, які сприяли створенню невимушеної, творчої і неформальної атмосфери, яка дозволила найбільш повно сформувати виховний потенціал майбутнього вчителя: ігрово-виховний, «інтелектуальний штурм», «занурення», дискусії, співбесіди, демонстрації, ілюстрації, тобто переважно наочні і словесні методи у поєднанні з практичними.

Отже, оперативне впровадження інноваційних досягнень науки, педагогічних технологій та найкращого досвіду в масову практику є однією із центральних проблем соціального і науково-технічного прогресу, забезпечення в усіх сферах раціонально-інтелектуальної діяльності. Тут закладено великі потенційні можливості становлення громадянської позиції молоді, успадкування духовних надбань українського народу, набуття соціального досвіду, високої культури міжнаціональних взаємин [1].

Список використаної літератури

1. Бойко А. М. Упровадження педагогічної інноватики в практику виховної діяльності загальноосвітніх навчальних закладів : монографія / А. М. Бойко ; Полт. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2011. – 397 с.
2. Бойко А. Н. Теория и методика формирования воспитывающих отношений в общеобразовательной школе / А. М. Бойко. – К. : Вища шк., 1991. – 266 с.
3. Бондар В. І. Метод конкретних педагогічних ситуацій : навч.-метод. посібник для студ. пед. ф-тів вузів / [під заг. ред. В. І. Бондаря]. – К. : Українські пропілеї, 2001. – 300 с.
4. Жерносек І. П. Передовий педагогічний досвід : проблеми й пропозиції / І. П. Жерносек // Педагогіка і психологія. – 1994. – № 1. – С. 111–112.
5. Жерносек І. П. Проблеми положень прогностичної і моделюючої функцій у моделюванні передового педагогічного досвіду / І. П. Жерносек // Директор школи. – 2005. – № 35. – С. 9–11.
6. Краевский В. В. Проблемы научного обоснования обучения : (Метод. анализ) / В. В. Краевский / Науч.-исслед. ин-т общей педагогики АПН СССР. – М. : «Педагогика», 1977. – 264 с.
7. Красовицкий М. Ю. От педагогической науки к практике / М. Ю. Красовицкий, Т. И. Беседа, А. В. Сердюк [Под ред. М. Ю. Красовицкого]. – К. : Рад. шк., 1990. – 191 с.
8. Марьенко И. С. Изучение эффективности воспитания : теория и методика : Опыт экспериментального исследования / И. С. Марьенко, Н. Монахов. – М. : Педагогика, 1981. – 144 с.
9. Руснак Т. М. Методика вивчення та узагальнення педагогічного досвіду / Т. М. Руснак // Сільська школа. – 2004. – № 30 (102). – С. 3–12.
10. Скаткин М. Н. Методология и методика педагогических исследований : в помощь начинающему исследователю / М. Н. Скаткин. – М. : Педагогика, 1986. – 152 с.
11. Чепурна Н. М. Впровадження у практику досягнень науки та передового педагогічного досвіду / Н. М. Чепурна // Школа. – 2007. – №1 (13). – С. 6–12.

Володимир Мокляк

УПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Метою державної Національної програми “Освіта” (“Україна XXI ст.”) є виведення освіти в Україні на рівень розвинутих країн світу, що можливо лише за умов відходу від авторитарної педагогіки і впровадження сучасних педагогічних технологій. Саме цим зумовлена зараз увага учених, педагогів, методистів до інновацій [2].

В умовах цивілізаційних процесів виникає потреба в кадрах, які були б соціально активними, компетентними фахівцями, високопрофесійними лідерами з особистісними якостями, затребуваними на світовому ринку праці, такими як: ініціативність, толерантність, творчість, адаптивність, доброзичливість, працездатність, комунікабельність, що виступають іманентно характерною властивістю сучасного фахівця [4]. Цьому насамперед сприяє впровадження у навчальних закладах (насамперед у вищих) інновацій та інноваційних технологій.

Сьогодні до інноваційних технологій можна віднести:

- ✓ використання комп'ютерних моделюючих систем;
- ✓ впровадження ситуаційних (кейсових) технологій;
- ✓ вирішення фахових задач за допомогою комплексного використання знань з загальноосвітніх та фахових дисциплін тощо.

Часто під інноваційними технологіями в навчанні розуміють тільки використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій (*мультимедійні лекції, інтерактивне спілкування, форуми, тренінги*), проте дане питання є набагато ширшим і охоплює, крім комп'ютерних, ще й сучасні педагогічні технології.

Як зазначає в своїй монографії сучасний вітчизняний учений А. М. Бойко, “сучасна парадигма виховання, що відтворює зміни в суспільстві, диктує необхідність пошуку теоретичних ідей, технологій і зразків досвіду відповідно до інноваційної соціально-педагогічної дійсності як відкритої гуманітарної сфери з метою побудови виховного процесу, цілісного інноваційного духовно-морального дискурсу, що утримує національну традиційну культуру, забезпечує єдність держави, суспільства і особистості” [1]. Тому категорія виховання визначає ціннісний стан суспільства, шляхи розв'язання проблем економіки, культури, забезпечення якості життя громадян. Освіті й вихованню відведена найвідповідальніша роль рушійної сили системних змін у економіці й соціальній сфері [1].

Саме тому, на думку А. М. Бойко, використання інноватики в результаті впровадження виступає засобом реалізації потенціалу формування особистості, від чого залежить продуктивність усієї педагогічної діяльності. У цьому контексті навчально-виховний процес у загальноосвітніх закладах України має набути інноваційного характеру, зберігаючи виправдану традиційність, а випускники навчальних закладів – здатності до інноваційного типу функціонування в праці й житті [1].

Проблеми педагогічних інновацій у вищій школі досліджували у своїх працях А. Бойко [1], В. Вакуленко, І. Дичківська, І. Зязюн, О. Леонтєва, Т. Олійник, В. Паламарчук, О. Попова, Г. Селевко, В. Уруський та ін. Дидактичні основи застосування сучасних інноваційних технологій навчання у вищій школі представлені в працях таких дослідників, як М. Бурда, В. Биков, В. Кухаренко, В. Лапінський, Н. Ничкало, А. Хуторський та ін. [3].

Сутність поняття “педагогічна технологія” досліджували В. Беспалько, В. Бухвалов, Б. Горячов, В. Гузєєв, В. Євдокимов, Т. Ільїна, М. Кларін, А. Кушнір, І. Лернер, В. Монахов, Т. Назарова, В. Паламарчук, О. Пехота, Л. Прессман, І. Прокопенко, Г. Селевко, М. Сибірська, С. Сисоєва, О. Філатов, Д. Чернілевський, М. Чошанов, С. Шаповаленко та ін. У зарубіжній педагогічній теорії та практиці проблеми педагогічних технологій представлено в дослідженнях таких учених, як С. Ведемейер, Г. Веллінгтон, М. Вульман, М. Кларк, П. Мітчел, Ф. Персиваль. С. Сполдінг, Р. Томас та ін. Інноваційні педагогічні технології в організації навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах розглядалися в дослідженнях І. Богданової, В. Боднара, О. Гохберг, О. Євдокимова, І. Козловської, С. Сидоренка, А. Слободенюка та ін. Більшість досліджень стосуються проблеми впровадження інновацій у діяльність загальноосвітніх навчальних закладів, а вища школа залишається поза увагою.

Мета наукової розвідки – з'ясувати суть понять інноваційна технологія, інноваційний процес, ознайомитися з окремими сучасними інноваційними технологіями навчання та їх дидактичними можливостями як найважливішим інструментом досягнення високої якості вищої освіти.

Інновації (італ. *innovazione* – новизна, нововведення) – нові форми організації діяльності і управління, нові види технологій, які охоплюють різні сфери життєдіяльності людства [5].

Термін “інновація” означає оновлення процесу навчання, який спирається, головним чином, на внутрішні фактори. Запозичення цього терміна пов'язане з бажанням виділити мотиваційний бік навчання, відмежуватися від чергових “переможних методик”, які за короткий час повинні дати максимальний ефект незалежно від особливостей класу та окремих учнів, їхніх бажань, здібностей тощо.

А. М. Бойко дає таке визначення поняття “педагогічна інноватика” у вузькому і широкому значенні. У вузькому – це окремі досягнення педагогічної науки, дидактичні й виховні технології, передовий досвід, що відповідають на потреби практики. Широкий погляд на цей феномен дозволяє розглядати його як науку про нововведення в галузі педагогічних знань. У цьому сенсі нововведення виступають результатом педагогічних досягнень (науки чи практики), системою, процесом, технологією, методикою, засобами навчання і виховання тощо [1].

Серед інноваційних технологій, які набули поширення в практиці вищої освіти, можна виділити дев'ять видів, а саме [6]:

1) особистісно орієнтовані технології (підвищення ефективності навчально-виховного процесу шляхом його індивідуалізації та диференціації, створення атмосфери комфорту в процесі навчання, розширення простору співробітництва між викладачами та студентами на гуманному суб'єкт-суб'єктному рівні);

2) нові інформаційні технології (сукупність методів і технологічних засобів збирання, організації, збереження, опрацювання, передачі й подання інформації за допомогою комп'ютерів і телекомунікаційних мереж);

3) модульно-рейтингові технології (система навчання за окремими функціональними вузлами, відображеними у змісті, організаційних формах і методах – модулях із метою підвищення зацікавленості студентів у результатах навчання та об'єктивності оцінки знань з окремих предметів і фаху в цілому);

4) технології розвитку творчості (стимуляція у студентів інтересу до пізнавальної діяльності за допомогою завдань творчого характеру);

5) ігрові технології (імітація майбутньої педагогічної діяльності в ігровій формі, використання різних навчально-педагогічних ігор);

6) діалогові технології (вирішення в режимі діалогу питань проблемного характеру, що не мають однозначного вирішення в науці та практиці);

7) проєктні технології (розв'язання різних проблем, стимулювання інтересу студентів до самостійного здобуття певних знань, умінь і навичок);

8) технології цілепокладання та життєтворення (усвідомлення цілей учительської професії, віра у свої можливості та власний успіх, сподівання на позитивні перспективи в майбутньому);

9) тренінгові технології (система діяльності щодо відпрацювання певних алгоритмів навчально-пізнавальних дій і способів розв'язання різних видів завдань, типових для людини з високорозвиненою мотивацією).

Вказані інноваційні технології можна поділити за ознакою масштабності перетворень на системні (особистісно орієнтовані, нові інформаційні технології, модульно-рейтингові), модульні (технології розвитку творчості, ігрові та діалогові), локальні (проєктні технології, цілепокладання та життєтворення, тренінгові). Безумовно, будь-яка наука не стоїть на місці, і впровадження інноватики в навчально-виховний процес вищих навчальних закладів має своїм завданням підвищити його ефективність, використовуючи кращі теоретичні надбання педагогічної науки та досвід впровадження передового досвіду в практичну діяльність.

Список використаної літератури

1. Бойко А. М. Упровадження педагогічної інноватики в практику виховної діяльності загальноосвітніх навчальних закладів : монографія / А. М. Бойко; Полт. нац. пед. ун-т імені В.Г. Короленка. – Полтава : ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2011. – 384 с.
2. Інноваційні технології та методи навчання : Електронний ресурс. Режим доступу до статті: http://pidruchniki.ws/10470406/pedagogika/innovatsiyni_tehnologiyi_metodi_navchannya
3. Кононець Н. В. Педагогічні інновації вищої школи: ресурсно-орієнтоване навчання / Н. В. Кононець // зб. наук. праць Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. – Серія “Педагогічні науки”. – Випуск 54. – Полтава, 2012. – С. 76-80.
4. Мокляк В. М. Студентське самоврядування в історії розвитку вищої школи України (XIX – поч. XX ст.) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. педагог. наук : спец 13.00.01 “Загальна педагогіка та історія педагогіки” / В. М. Мокляк. – Полтава, 2011. – 20 с.
5. Туркот Т. І. Педагогіка вищої школи [Текст] : навч. посіб. / Т. І. Туркот. – К. : Кондор, 2011. – 628 с.

6. Шапран О., Шапран В. Інноваційні технології в педагогіці та психології: їх сутність та різновиди // Вісник Інституту розвитку дитини. Вип. 12. Серія: Філософія, педагогіка, психологія: Збірник наукових праць. – Київ: Видавництво Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, 2010. – С.147-153.

Карина Тарабун

САМООСВІТНЯ ДІЯЛЬНІСТЬ ПЕДАГОГА ЯК НАЙВАЖЛИВІШИЙ КРИТЕРІЙ ЯКОСТІ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

*Виховання, отримане людиною, закінчено,
досягло своєї мети, коли людина настільки дозріла,
що володіє силою і волею самого себе утворювати
протягом подальшого життя, і знає спосіб і засоби,
як вона це може здійснити як індивідуум,
що впливає на світ.*

А. Дістервег

Вчитель – це головна професія. Вона є невід’ємною частиною життя будь-якої людини. Адже саме від того, як він навчить, залежить, наскільки свідомим громадянином стане людина, наскільки вона буде хорошим спеціалістом. На нашу думку, саме самоосвіта вчителя є необхідною умовою професійної діяльності педагога. Суспільство завжди ставило до вчителя найвищі вимоги. Вчитель повинен бути в курсі передових технологій, мати знання із різних сфер суспільного життя, орієнтуватися в сучасній політиці, економіці.

Основною метою самоосвіти є оновлення і вдосконалення знань, що є у фахівця, його умінь, навиків з метою досягнення бажаного рівня професійної компетентності. У сучасному суспільстві постійна самоосвіта, з одного боку, все більше стає умовою успіху в професійній діяльності, а з іншого – і це особливо важливо – вона захищає від інтелектуального зубожіння особистості [3].

Із психологічної точки зору вчителю необхідно постійно займатися самоосвітою, оскільки специфіка вчительської праці така, що педагоги:

1) знаходяться в становищі людей, завдання яких повідомляти істину, яку вони нерідко інтерпретують відповідно до своїх поглядів, що склалися за десять і більше років до моменту її повідомлення;

2) мають обмежені в порівнянні з учнями часові можливості для отримання інформації;

3) мають порівняно обмежене коло спілкування зі своїми однолітками і нерідко обмежене професійними інтересами середовище спілкування.

Самоосвіта – це потреба, яка захищає особистість від інтелектуального зубожіння, це усвідомлений процес пізнавальної діяльності, це вдосконалення будь-яких якостей людини або її навичок [1].

Програма самоосвіти вчителя включає вдосконалення суспільно-політичних знань, ознайомлення з найбільш визначними досягненнями різних наук, збагачення літературних і естетичних уявлень, знайомство з новими тенденціями і явищами культурного життя. Особливо важливе місце займає поповнення знань з предмету і знайомство з новітніми даними відповідної науки, розвиток педагогічних, психологічних і методичних знань і умінь, що можливо лише при ознайомленні з відповідною літературою і регулярному читанні періодичних видань [1].

На наш погляд, завданням вчителя є не тільки навчати й виховувати дітей, а й бути прикладом для них. Для цього вчителю потрібно завжди працювати над собою. Ми маємо на увазі саморозвиток, самоосвіту та самовдосконалення в різних напрямках професійної діяльності.